

Kiállítás és kongresszus hétszáz éves papírmúltunk tiszteletére

Pelbárt Jenő

a Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Társaság elnöke

Magyarországon az *első papíroklevelét* a pozsonyi királyi udvarban 1310. május 2-án írta Gentilis bíboros, pápai követ. Ez a kis darab vízjeles papír megváltoztatta az egész magyar történelmet. A Szent Korona ennek köszönhetően került vissza Erdélyből, és V. István király unokája, Károly Róbert végre legitim királya lett Magyarországnak. Az Árpád-házi királyok tiltották a papír használatát, a nápolyi Anjou-dinasztiából származó új király viszont pártolta. Hamarosan visszaállította a korábban megromlott kapcsolatokat Itáliával, és végre megindulhatott a magyarországi papírkereskedelem.

Az első kétszáz évben külföldi papírt használtunk, azokból is a legjobbakat, majd a 16. század elején Lőcsén megindult az önálló magyar papírkészítés. Ennek is már ötszáz éves múltja van. Ez alatt az idő alatt 190 magyar papírmalom és papírgyár működött, és hagyta ránk számos ritka és különleges relikviáját.

Hétszáz éves papírhasználati múltunk öszszegyűjtött emlékeinek bemutatására 2010-ben a Budavári Palota F épületében, az Országos Széchényi Könyvtár kiállítótermeiben kerül sor. A Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Társaság *Hét évszázad papírtörténeti* címmel *Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Kiállítást* rendez. A retrospektív és interaktív kiállítást a köztársasági elnök nyitja meg 2010. április 9-én.

Először fordul elő Magyarországon, hogy átfogó jellegű – a kezdetektől napjainkig ívelő – papír- és vízjeltörténeti anyagot tekinthetnek meg a látogatók. A papírkészítés, a papírgyártás és a papírkereskedelem minden jelentős ipar- gazdaság- és kultúrtörténeti szegmense látható lesz. A kiállítás már az impozáns előcsarnokban elkezdődik, ahol legkiválóbb papír- és könyvművészeink különleges *tárlata* fogadja majd az érkezőket. A művészi élmény után korhű *látványműhelyek* mutatják be a papírmerítés-vízjelkészítés-papírrestaurálás-könyvkötés-nyomatás régi és új technikáit, sok meglepetéssel. A bátrabbak kipróbálhatják a papírmerítést, és saját merített papírral térhetnek haza. A régiségek érdekes világába múlt századi papírrégiség bolt vezet be a látogatókat. A történelmi papírmalmok és papírgyárak térképek, korabeli

fényképek, levelezőlapok, vízjelszíták, vízjelhengerek és a különféle papírtermékek segítségével elevenednek meg. A kiállítótermek tárlóiban nemcsak a legritkább magyar papíremlékek lesznek láthatóak – kizárólag ebből az alkalomból –, hanem azok vízjelei is. Az érdeklődők átvilágító boxok segítségével figyelhetik meg az eredeti vízjeles papírokat. A több mint húszezer vízjel közül kiválasztott példányok között számos olyan egyedi és értékes darab lesz látható, amelyek először kerülnek bemutatásra. A vízikerekes papírmalmok működését nagyméretű képernyőn kivetített, háromdimenziós, színes modellek illusztrálják majd. Be lehet lépni a virtuális papírmalom épületekbe és végig lehet járni a technikai helyiségeket. A gyermeklátogatók szórakozását múzeum-pedagógusok segítik. A gyengén látóknak kitapintható vízjel-motívumok készülnek a tárlók oldalára.

A kiállításához kapcsolódva, hétszáz éves magyar papírmúltunk tiszteletére 2010. május 3–5. között *Nemzetközi Papír- és Vízjeltörténeti Kongresszus* is megrendezésre kerül az OSZK-ban. Ízelítő a tervezett témakörökből: 700 év vízjelei Magyarországon és Európában, magyar papírmalmok és papírgyárak, 21. századi vízjelkutatás, 21. századi vízjelek a világban és Európában, európai vízjelkutatási projektek, magyar vízjelkutatás, vízjelkészítés, vízjelgyártás, a levéltárak és könyvtárak szerepe a modern vízjelkutatásban, a vízjel szerepe és jelentősége napjainkban, a világháló és a vízjel, különleges vízjelek, speciális vízjelfelhasználás, vízjel-megjelenítési módszerek, vízjeldigitalizálás, vízjeladatbázisok a világban, európai papír- és vízjeladatbankok, digitális magyar vízjeladatbank, európai és magyar papírmalom-történet, középkori vízjeles papírok anyagvizsgálata, a restaurált papír vízjele, a papírrestaurálás 21. századi problémái, 700 év papírkészítése és papírgyártása, papírkereskedelem tegnap és ma.

A kiállítás egyéb részleteiről, a kongresszuson való részvételtől és a programokról a www.mapavit.extra.hu honlapon lehet tájékozódni és többet megtudni. Észrevételeket és ötleteket a mapavit@t-online.hu e-mail címre várunk.